

درس نامه‌ی زبان و ادبیات فارسی (عمومی)

تألیف: دکتر نوح عقدایی

با همکاری:

علی هشتروندی، نازلی عقدایی، صمد حنیفی، کریم شریانی،
امیرحسین آریان، عبدالوحید جعفری

سرشناسه	: عقدایی، تورج، ۱۳۲۶ .
عنوان و نام پدیدآور	: درس‌نامه‌ی زبان و ادبیات فارسی (عمومی) / تألیف: تورج عقدایی، با همکاری علی هشترودی... [و دیگران].
مشخصات نشر	: زنجان: دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۴۱۸ ص.: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۲۳۴۰-۱
زبان	: فارسی
یادداشت	: با همکاری علی هشترودی، نازلی عقدایی، صمد خیفی، کریم شاکر.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۴۱۳-۴۱۸.
موضوع	: ادبیات فارسی -- مجموعه‌ها.
شناسه افزوده	: هشترودی، علی، ۱۳۰۳.
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی - واحد زنجان.
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۲/۴۰۳: PIR
رده بندی دیویی	: ۸۱۰/۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۰۸۹۵۱

عنوان کتاب: درس‌نامه‌ی زبان و ادبیات فارسی (عمومی)

مؤلف: تورج عقدایی

طرح جلد: سیاوش عقدایی

مریم جعفری مراد

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۲

قیمت: ۱۵۰.۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

عنوان صفحه

درآمد	۱
هنر چیست؟	۱
پیوند ادبیات و هنر	۲
کارکرد ادبیات	۴
نگاهی گذرا به سیر ادبیات در ایران	۶
فصل اول: ادبیات منظوم	
شم کر به گفتن آتش افروز	۱۰
آغاز هر در جوامع بشری	۱۱
درسی	۱۱
حقیقی	۱۲
فردوسی	۱۳
اندر آمد اشکس به میدان	۱۸
مثنوی	۲۰
حماسه	۲۱
رابعه‌ی قزداري	۲۲
ادبیات غنایی	۲۲
فرخی سیستانی	۲۳
قصیده	۲۴
منوچهری دامغانی	۲۴
در مدح علی بن عمران	۲۵
بابا طاهر همدانی	۲۶
دوبیتی	۳۰
ناصر خسرو قبادیانی	۳۰
فخرالدین اسعد گرگانی	۳۳
مسعود سعد سلمان	۳۵
سنایی غزنوی	۳۷
حکیم عمر خیام	۴۰
رباعی	۴۳
نظامی گنجوی	۴۴
مناظره‌ی خسرو با فرهاد	۴۴
خاقانی	۴۶
مرثیه	۴۹
انوری	۴۹
مناظره‌ی چنار و کدو	۵۰
قطعه	۵۱
جمال الدین عبدالرزاق اصفهانی	۵۱
کمال الدین اسماعیل	۵۲

۵۳	عطار نیشابوری
۵۴	مگس و کندوی عسل
۵۴	بوسعید در حمام
۵۵	حکایت افلاطون و جاهل
۵۵	پیر و جوان
۵۶	تصوف و عرفان
۵۷	مولوی
۶۲	ادبیات تعلیمی
۶۳	زل
۶۳	سجدالدین همگر
۶۴	هم تبریزی
۶۴	حسن دهلوی
۶۴	کمال خجندی
۶۵	سعدی شیرازی
۶۷	جوان مردی
۶۸	حکایت در محروم شدن پنهان
۶۸	حکایت کرکس با زبان
۶۹	عراقی
۷۱	امیر خسرو دهلوی
۷۱	حافظ
۷۴	سلمان ساوجی
۷۴	قاسم انوار
۷۵	جامی
۷۶	تاک نشان
۷۷	هلالی جغتایی
۷۷	وحشی بافقی
۷۹	محتشم کاشانی
۸۰	ترکیب‌بند
۸۱	ظهوری ترشیزی
۸۲	شیخ بهایی
۸۲	میرفندرسکی
۸۲	شاپور طهرانی
۸۳	زلالی خوانساری
۸۳	عرفی شیرازی
۸۴	بابا فغانی شیرازی
۸۴	اهلی شیرازی
۸۵	نظیری نیشابوری
۸۵	طالب آملی
۸۶	کلیم کاشانی

۸۶	حزین لاهیجی
۸۷	صائب تبریزی
۸۸	تکبیتی‌هایی از صائب
۸۹	بیدل دهلوی
۹۱	بازگشت ادبی
۹۱	هاتف اصفهانی
۹۴	ترجیع بند
۹۴	طیب اصفهانی
۹۵	سلطان اصفهانی
۹۵	فرمان بسطامی
۹۶	نصر اصفهانی
۹۶	ما از شیراز
۹۷	فتح الله بن شمس
۹۷	میرزا ابوالحسن بن مقام فراهانی
۹۸	ملا هادی شیرازی
۹۸	یغمای جندقی
۹۹	طاهره ی قره العین
۱۰۰	صفای اصفهانی
۱۰۱	داوری شیرازی
۱۰۲	ادیب نیشابوری
۱۰۳	ادبیات مشروطه
۱۰۴	ایرج میرزا
۱۰۴	حق استاد
۱۰۵	قلب مادر
۱۰۶	عشقی
۱۰۶	عشق وطن
۱۰۷	عارف قزوینی
۱۰۸	تصنیف
۱۰۸	نسیم شمال
۱۱۰	مسمط
۱۱۱	فرخی یزدی
۱۱۲	پروین اعتصامی
۱۱۴	مناظره
۱۱۴	ملک الشعرا ی بهار
۱۱۶	دهخدا
۱۱۸	اقبال لاهوری
۱۲۱	ملا احمد نراقی
۱۲۲	فریدون توللی
۱۲۴	دوبیتی پیوسته

۱۲۴	دکتر حمیدی شیرازی
۱۲۶	دکتر پرویز خاتلری
۱۳۰	نگاهی به سیر غزل فارسی از آغاز تا امروز
۱۳۱	رهی معیری
۱۳۳	شهریار
۱۳۵	هوشنگ ابتهاج
۱۳۶	امیری فیروزکوهی
۱۳۶	عماد خراسانی
۱۳۷	مان به تباری
۱۳۷	بهردیا اوستا
۱۳۸	سیدین بهبهانی
۱۳۸	سلمان هراتی
۱۳۸	حسین منشی
۱۳۹	قیصر امینپور
۱۴۰	مفتون امینی
۱۴۰	شعر نو
۱۴۰	نیما یوشیج
۱۴۴	احمد شاملو
۱۴۸	سهراب سپهری
۱۵۱	مهدی اخوان ثالث
۱۶۰	فروغ فرخزاد
۱۶۶	منوچهر آتشی
۱۷۰	فریدون مشیری
۱۷۲	سیاوش کسرائی
۱۷۳	مفتون امینی
۱۷۵	سلمان هراتی
فصل دوم: ادبیات منثور	
۱۷۸	نثر فارسی
۱۷۹	تاریخ بیهقی
۱۸۵	سفرنامه‌ی ناصر خسرو
۱۸۷	سفرنامه
۱۸۸	قصص قرآن مجید
۱۸۸	قصه‌ی کشتن قابیل هابیل را
۱۹۰	قابوس‌نامه
۱۹۰	در شناختن حق پدر و مادر
۱۹۲	سیاست‌نامه
۱۹۶	کلیله و دمنه
۱۹۷	رسایل خواجه عبدالله انصاری
۲۰۰	کیمیای سعادت

عنوان صفحه

۲۰۳	کشف الاسرار و عدة الابرار
۲۰۵	تمهیدات
۲۰۶	حقیقت و حالات عشق
۲۰۸	چهار مقاله
۲۰۸	حکایت (مقاله‌ی دبیری)
۲۰۸	حکایت (مقاله‌ی شاعری)
۲۰۹	حکایت (مقاله‌ی نجوم)
۲۱۰	حکایت (مقاله‌ی طب)
۲۱۰	المر الترخید
۲۱۲	بهانگ ای جوینی
۲۱۴	تذکره الاولیا
۲۲۰	جوامع الحکایات
۲۲۲	اخلاق ناصی
۲۲۳	گلستان
۲۳۲	مقالات شمس ریز
۲۳۷	منشآت قائم مقام
۲۴۰	فصل سوم: ادبیات داستانی و نمایشی
۲۴۰	ادبیات داستانی
۲۴۱	حکایت و قصه Tale
۲۴۱	داستان کوتاه Short Story
۲۴۱	رمان
۲۵۳	گلدسته‌ها و فلک
۲۵۷	ویلان الدوله
۲۶۹	ادبیات نمایشی
۲۶۹	تراژدی Tragedy
۲۷۴	فصل چهارم: نقد ادبی
۲۷۵	نقد ادبی
۲۷۹	تفسیر و تأویل شعر «هست شب»
۲۸۳	نقد و تفسیر «مرثیه»
۲۸۳	تبلور مضمون شعر در شکل آن
۲۸۸	فصل پنجم: سبک شناسی و مکتب‌های ادبی
۲۸۸	سبک، سبک‌شناسی و مکتب‌های ادبی
۲۸۹	سبک‌شناسی شعر فارسی
۲۸۹	۱. سبک خراسانی
۲۸۹	۲. سبک عراقی
۲۹۰	۳. سبک هندی
۲۹۰	۴. بازگشت ادبی
۲۹۰	۵. سبک دوره‌ی مشروطه
۲۹۱	مکتب‌های ادبی

عنوان صفحه

۲۹۲	 Classicism	اول - کلاسیسیسم
۲۹۴	 Romanticism	دوم - رمانتیسیسم (رمانتیسم)
۲۹۴	 Realism	سوم - رئالیسم (واقع گرایی)
۲۹۵	 Naturalism	چهارم - ناتورالیسم (طبیعت گرایی)
۲۹۶	 Surrealism	پنجم - سور رئالیسم (= فرا واقع گرایی)
۲۹۶	 Symbolism	ششم - سمبولیسم (= رمزگرایی یا نمادگرایی)
		فصل ششم: مقاله نویسی، گزارش نویسی
۳۰۰		مقاله نویسی
۳۰۱		اگر میار نباشد
۳۰۷		انسان حماسی و انسان تراژیک
۳۱۷		گزارش نویسی
۳۱۸		گزارش مراسم بزرگداشت دکتر غلامحسین یوسفی
۳۱۸		با سفر به میان فرهنگ و ادب
		فصل هفتم: روش تحقیق، خلاصه نویسی، نامه نگاری
۳۲۴		تحقیق
۳۲۵		مرجع شناسی
۳۲۷		یادداشت برداری
۳۳۰		خلاصه نویسی / خلاصه کردن متن
۳۳۶		نامه نگاری
		فصل هشتم: آرایش های کلامی و نامی
۳۴۹		نگاهی به آرایش های کلامی
۳۵۶		دستور زبان فارسی
۳۶۵		اصول و قواعد ویرایش
۳۸۴		علایم نگارشی
۳۹۱		علایم ویرایشی
۴۰۲		کتاب نامه

پیش گفتار

کتاب حاضر، برای دانشجویان کلیه رشته‌ها، به جز رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی، در مقاصد کاردانی و کارشناسی، به عنوان منبع اصلی درس «فارسی عمومی» به ارزش ۳ واحد تئوری یافته است.

در معرفی آثار منظوم و منثور ادبیات فارسی، سیر تاریخی آثار در نظر بوده است. بنابراین مطالب این اثر یک دوره‌ی هزار ساله‌ی تاریخ ادبیات ایران را، از رودکی تا زمان حاضر، پیش از این کتاب و با دقت در شکل و محتوای نمونه‌ها به سیر تکاملی و قهقرای آن پی خواهد برد.

از این گذشته، در بحث از روش‌های ادبی، مکتب‌ها، نگارش و ویرایش، ضمن ارائه‌ی تعاریفی کوتاه و دقیق همه جا از مترادف و نمونه‌های گویا، رسا و پذیرفتنی استفاده شده است تا خواننده، افزون بر درک نظریه‌ها، درباره‌ی کاربرگیری آن‌ها با مشکل مواجه نگردد.

از آن جا که ادبیات، اول «لذت» می‌بخشد و سپس «می‌آموزد»، شوق و ذوق و تلاش مستمر دانشجویان به آنان در لذت بردن و یاد گرفتن مطالب کتاب، یاری می‌رساند.

اگر چه این کتاب برای تدریس در دانشگاه تألیف یافته است، می‌رود که علاقه‌مندان به زبان و ادبیات فارسی، بیرون از حوزه‌ی دانشگاه نیز از آن استفاده نمایند.

در پایان، از تمام کسانی که در مراحل مختلف تدوین این اثر همکاری داده‌اند، سپاسگزارم و از استادانی که این کتاب را تدریس می‌کنند، تقاضا دارم، مقرر را از نظرات و پیش نهادهای خود محروم نسازند.

تورج عقدایی

اسفند ۱۳۹۲